

Sygn. akt I DI 6/22

POSTANOWIENIE

Dnia 15 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Tomczyński

w sprawie rozpoznania wniosku Prokuratury Krajowej Wydziału Spraw Wewnętrznych
o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej K.F., sędziego Sądu Rejonowego w Ł.
z dnia 24 stycznia 2022 r. w sprawie o sygn. akt I DI 6/22
w przedmiocie rozpoznania oświadczeń SSN Adama Rocha o wyłączenie od rozpoznania sprawy o sygn. akt I DI 6/22

postanowił:

stwierdzić brak podstaw do wyłączenia SSN Adama Rocha od rozpoznania sprawy I DI 6/22.

UZASADNIENIE

Sędzia Adam Roch został wyznaczony do rozpoznania sprawy I DI 6/22. Złożył on 9.02.2022 r. oświadczenie, uzupełnione następnie dodatkowym oświadczeniem z 16.02.2022 r. w których poinformował, że uważa za zasadne i konieczne powstrzymanie się od rozpoznawania spraw dotyczących wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziów. Podkreślił przy tym, że oświadczenie z 9.02.2022 r. w jego intencji nie jest oświadczeniem składanym w trybie art. 41-42 kpk, gdyż wedle jego oceny brak jakichkolwiek podstaw do rozważania istnienia okoliczności mogących wywołać wątpliwości co do jego bezstronności.

Przekazujący do rozpoznania sprawy „w przedmiocie rozważenia wyłączenia SSN Adama Rocha od rozpoznawania sprawy”, której skład orzekający został

wyznaczony zarządzeniem z 26.01.2022 r. - Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej wskazał w swym zarządzeniu z 9.02.2022 r. przedmiot rozpoznania sprawy w postaci „rozpoznania oświadczenia SSN Adama Rocha z 9.02.2022 r.”, który rozszerzył następnie w zarządzeniu z 18.02.2022 r. na oświadczenie tego sędziego z 16.02.2022 r. Ponadto w zarządzeniu 18.02.2022 r. postanowił sprawę skierować „na posiedzenie w przedmiocie rozważenia wyłączenia SSN Adama Rocha” w kontekście przywołanej przez sędziego w oświadczeniu decyzji Wiceprezes TSUE „w związku z niezawisłością sędziego oraz niezależnością sądu, a także biorąc pod uwagę stanowisko SSN Małgorzaty Bednarek”.

To wysoce niestandardowe zakreślenie przedmiotu rozpoznania powoduje, że Sąd musi podkreślić, iż jego zadaniem w tej sprawie jest wyłącznie zbadanie okoliczności odnoszących się do instytucji wyłączenia sędziego w odniesieniu do analizowanego przypadku, co jest możliwe tylko w formie rozpoznania oświadczeń sędziego jako żądania wyłączenia. W tym stanie rzeczy przywołana decyzja organu sądu międzynarodowego jest wyłącznie zagadnieniem prawnym mogącym podlegać rozważeniu w sprawie. Z kolei pismo sędzi Bednarek, jako nieskierowane do Sądu w sprawie I DI 6/22 i nie zawierające w załączeniu odpowiedzi jakiej udzielił na nie adresat pisma, jest wyłącznie poglądem na temat określonej praktyki. Sąd nie może więc wykroczyć poza zakres merytoryczny zakreślony instytucją wyłączenia sędziego, albowiem nie budzi wątpliwości, że oświadczenia sędziego Rocha ukierunkowane są na zwolnienie go z obowiązku orzekania w sprawie I DI 6/22.

Przechodząc do meritum sprawy należy zauważyć, że procedura wyłączenia sędziego zna wyłącznie trzy kodeksowe tryby, o których mowa w art. 42 § 1 kpk. W przedmiotowej sprawie nie wpłynął wniosek strony o wyłączenie sędziego, sąd nie działa więc na jej żądanie. Z kolei treść oświadczenia sędziego z 16.02.2022 r. jednoznacznie wskazuje, że w intencji autora jego pismo z 9.02.2022 r. nie jest oświadczeniem składanym w trybie art. 41-42 kpk (sędziowskim wnioskiem o wyłączenie). Pozornie oświadczenie to wskazywałoby raczej na dokonanie przez sędziego samodzielnego wyłączenia się *ex officio* w trybie art. 40 § 1 kpk. Przeczy

temu jednak zakres wskazanych przyczyn wyłączenia, których nie znajdujemy w katalogu z art. 40 § 1 kpk.

Sędzia w żadnym ze swych oświadczeń nie wskazał podstaw prawnych swego stanowiska, gdyż ogólnikowe przywołanie w nim „przepisów Konstytucji RP, prawa krajowego i międzynarodowego” nie daje możliwości zbadania takich podstaw. Ponadto swoje zachowanie autor oświadczenia nazywa „powstrzymywaniem się od rozpoznawania spraw”. Określenie takie nie występuje jednak w języku aktów normatywnych procedury karnej i nie stanowi samodzielnej podstawy do uchylenia się przez sędziego od obowiązku orzekania. Oparcie się przy tym na osobistym przekonaniu, że takie zachowanie jest „zasadne i konieczne” nie jest w tym przedmiocie miarodajne, albowiem procedura karna nie pozwala na arbitralne (kierowane własnymi poglądami) odmawianie przez sędziego podejmowania przez niego przydzielonych mu czynności sędziowskich.

Także przywołane w oświadczeniu jako powód zaniechania orzekania postanowienie Wiceprezes Trybunału Sprawiedliwości UE z 14.07.2021 r. (C-204/21 R) nie może uzasadniać wyłączania się przez sędziów w określonych typach spraw, gdyż stanowiłoby to wyraz podważenia przez nich własnego statusu. Zawieszenie tym rozstrzygnięciem stosowania art. 27 § 1 pkt 1a ustawy o Sądzie Najwyższym nie stanowi więc podstawy prawnej do wyłączenia się sędziego od rozpoznawania konkretnej sprawy. Dlatego przywołana przez sędziego okoliczność nie powoduje, że staje się on *iudex inhabilis*, gdy to z mocy prawa nie wolno mu orzekać. Wyłączenie takie jest wprawdzie inicjowane oświadczeniem sędziego, ale jedynie na podstawie przyczyn wskazanych w art. 40 § 1 i 3 kpk. Dotyczą one sytuacji pojawienia się interesu sędziego lub osoby mu bliskiej w ewentualnym rozstrzygnięciu sprawy albo jego szeroko rozumiany wcześniejszy udział w postępowaniu w sprawie. Żadna z tych przyczyn nie ma miejsca w sprawie I DI 6/22.

Również przedstawiona przez autora oświadczenia ocena skutków, jakie dla powyższej decyzji sądu międzynarodowego ma wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 14.07.2021 r. (P 7/20) nie uzasadnia przyzwolenia na zaniechanie czynności orzeczniczych przez sędziego. Swój stosunek do prawa (obowiązujących przepisów) sędzia wyraża bowiem w wydawanych przez siebie aktach stosowania

tego prawa, a nie uprzednim (ogólnym) dystansowaniu się od niego. Podkreślenia przy tym wymaga, że pomimo wydania wspomnianej decyzji przez Wiceprezes Trybunału Sprawiedliwości, to stan prawny w Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie dotyczącym tego rozstrzygnięcia nie uległ zmianie. Czynienie z tego aktu stosowania prawa wspólnotowego materiału normatywnego jest nieprozumieniem, albowiem takie rozstrzygnięcie może być dopiero podstawą do określonych zmian prawodawczych w krajowym porządku prawnym, do których dopiero sędzia orzekający w konkretnej sprawie będzie się mógł odnieść ze względu na możliwe pojawienie się powodów do jego wyłączenia. W obecnym stanie rzeczy powstrzymywanie się od orzekania jest przedwczesne. Stwarza natomiast niebezpieczeństwo dla interesu wymiaru sprawiedliwości, dezorganizację pracę sądu oraz *de facto* prowadzi do przedłużania toczących się postępowań.

Wymaga zasygnalizowania także wcześniejsze wielokrotne i wieloaspektowe podjęcie tej problematyki zarówno przez Sąd Najwyższy, jaki i Trybunał Konstytucyjny, w szczególności w postaci postanowienia Sądu Najwyższego z 3.08.2021 r., sygn. akt I DO 8/21, a także wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 7.10.2021 (K 3/20), które wyraźnie stoją na stanowisku, że problematyka ustroju wymiaru sprawiedliwości pozostaje w gestii Rzeczypospolitej Polskiej, a wszelkie zmiany w tym przedmiocie (w tym sygnalizowane w toku działalności orzeczniczej TSUE) mogą nastąpić wyłącznie w trybie legislacji, a nie na podstawie decyzji procesowych. Tym samym nie ma podstaw do wspierania się decyzjami nawet międzynarodowych sądów, aby umniejszać sędziowski obowiązek orzekania, jeśli ma on swoje umocowanie w krajowych przepisach powszechnie obowiązujących.

Ponieważ przydzielona sędziemu sprawa mieści się w granicach wyznaczonych właściwością sądu w którym orzeka, a sam sędzia posiada status sędziego orzekającego w tym sądzie, a także nie ma podstaw do wyłączenia sędziego ze względu na przepisy kpk, dlatego oświadczenia SSN Adama Rocha nie uzasadniają powstrzymywania się przez niego od rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy I DI 6/22.

Z tych względów Sąd orzekł jak w sentencji.

